

ESIF – implementační struktura

David Póč, Oddělení pro strategii a projektovou podporu

Programové období 2014-2020

- Dohoda o partnerství
- Snížení počtu operačních programů v komparaci s 2007-2013
- Celkem 20 programů z nichž je 8 velkých/sektorových
- Nahrazení ROPů novým Integrovaným regionálním operačním programem IROP
- Větší provázanost mezi OP – administrativa, spolufinancování ad.

Řídící orgán

- Hlavní zásadou při využívání prostředků z rozpočtu EU je přísné oddělení linie řídicí, platební a kontrolní
- Řídícím orgánem se rozumí orgán zodpovědný za účelné, efektivní a hospodárné řízení a provádění programu v souladu se zásadami řádného finančního řízení.
- Např. Operační program Zaměstnanost – Ministerstvo práce a sociálních věcí, OP Doprava – Ministerstvo dopravy, OP Výzkum, vývoj a vzdělávání – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Hlavní funkce Řídícího orgánu

- **Obecně každý ŘO odpovídá za zavedení a udržování řídicího a kontrolního systému v souladu s požadavky Evropské komise, příslušných předpisů ES a národní legislativy:**
 - zjišťuje zda projekty určené ke spolufinancování z prostředků rozpočtu EU jsou vybírány na základě kritérií relevantních pro daný program
 - zajišťuje existenci systému pro záznam a uchování účetních záznamů v elektronické podobě pro každou operaci v rámci programu
 - zajišťuje soulad uskutečňovaných operací s národními pravidly a pravidly ES týkajícími se způsobilosti výdajů, zadávání veřejných zakázek, veřejné podpory, ochrany životního prostředí, rovných příležitostí a zákazu diskriminace
 - zajišťuje, že příjemci a jiné subjekty zapojené do realizace operací vedou účetnictví či daňovou evidenci dle podmínek uvedených v příslušné metodice
 - poskytuje Evropské komise informace, které jí umožní posouzení velkých projektů
 -
- **ŘO má právo své rozhodovací pravomoci delegovat na Zprostředkující subjekty (ZS). Nelze však delegovat celkovou odpovědnost za řízení programů.**
- **Konečnou zodpovědnost za implementaci jednotlivých programů nesou ministři, do jejichž působnosti spadá daný program. V případě ROPů je zodpovědnost transponována na jednotlivé předsedy Regionálních rad.**

Platební a certifikační orgán (PCO)

- Platebním a certifikačním orgánem se rozumí orgán zodpovědný za celkové finanční řízení prostředků poskytnutých České republice z rozpočtu EU (resp. ESI fondů) a certifikaci výdajů dle příslušných nařízení k ESIF či dalším fondům.
- **Hlavní funkce PCO:**
 - spravuje prostředky z rozpočtu EU na účtech zřízených u ČNB
 - vypracovává a předkládá žádosti o průběžné a závěrečné platby Evropské komisi pro všechny programy na základě výkazů výdajů předložených ŘO
 - přijímá platby z Evropské komise
 - pro účely certifikace ověřuje řádné fungování řídicího a kontrolního systému na všech úrovních implementace
 - vytváří a aktualizuje metodické dokumenty pro zavádění certifikace výdajů rozpočtu EU a pro finanční toky a kontrolu prostředků z rozpočtu EU
 - vrací neoprávněně vyplacené výdaje, včetně úroků z nich, Evropské komisi, nebylo-li v souladu s pravidly ES rozhodnuto o jejich realokaci v rámci programu, ve kterém k neoprávněnému čerpání prostředků došlo
 -

Auditní orgán (AO)

- **Orgán zodpovědný za zajištění provádění auditů za účelem ověření účinného fungování řídicího a kontrolního systému programu a za vykonávání činností v souladu s obecným nařízením k fondům. Funkcí AO vykonává aktuálně speciálně zřízený Odbor 52 MF ČR – Auditní orgán.**
- **Hlavní funkce AO:**
 - zajišťuje audit připravenosti řídicích a kontrolních systémů programů
 - předkládá Evropské komisi nejpozději do 12 měsíců od schválení příslušného programu zprávu posuzující nastavení řídicích a kontrolních systémů programu včetně stanoviska k jejich souladu s příslušnými ustanoveními právních předpisů ES
 - předkládá Evropské komisi do 9 měsíců po schválení příslušného programu strategii auditu zahrnující subjekty, které budou audity provádět
 - zajišťuje provádění auditu ve veřejné správě za účelem ověření účinného fungování řídicích a kontrolních systémů operačních programů
 - zajišťuje provádění auditu ve veřejné správě na vhodném vzorku operací pro ověření výdajů vykázaných Evropské komisi
 - vydává každoročně pro Evropskou komisi stanovisko k tomu, zda fungování řídicího a kontrolního systému poskytuje přiměřenou záruku, že výkazy výdajů předložené Evropské komisi jsou správné a že související transakce jsou zákonné a řádné
 -
- AO nese odpovědnost za zajištění výše uvedených činností s tím, že při zachování vlastní odpovědnosti může vybrané činnosti delegovat na další auditní subjekty
- Je přípustná pouze jedna úroveň pověření k výkonu výše uvedených činností (tj. auditní subjekt nemůže činnostmi pověřit další subjekt), a to na smluvním základě

Monitorovací výbor (MV)

- ŘO zřizují MV pro každý program nejpozději do 3 měsíců po vydání rozhodnutí Evropské komise o schválení daného programu.
- Hlavní funkce MV:
 - do 6 měsíců od schválení programu posuzuje a schvaluje kritéria (navržená ŘO) pro výběr projektů spolufinancovaných v rámci příslušného programu posuzuje a schvaluje kritéria (navržená ŘO) pro výběr projektů spolufinancovaných v rámci příslušného programu a schvaluje veškeré revize těchto kritérií podle potřeb programování
 - pravidelně posuzuje pokrok dosažený při implementaci programu, zejména s ohledem na dosažení stanovených cílů
 - posuzuje a schvaluje výroční a závěrečnou zprávu o provádění před jejím odesláním Evropské komisi
 - je informován o výroční kontrolní zprávě a o veškerých souvisejících připomínkách vznesených Evropskou komisí po přezkoumání této zprávy
 - navrhuje ŘO úpravy nebo přezkoumání programu, které by mohly přispět k dosažení jeho cílů nebo zlepšit jeho řízení
 -

Udržitelnost veřejného projektu

- Udržitelnost je doba, po kterou musí příjemce podpory udržet výsledky projektu. K udržení výsledků projektu se příjemce podpory zavazuje ve smlouvě o financování, ve které každý operační program blíže specifikuje dobu udržitelnosti. Výstupy projektu musí být udrženy v nezměněné podobě zpravidla po dobu tří až pěti let od dne ukončení fyzické realizace projektu (typicky ERDF projekty).
- Naplňování a udržení hodnot výstupů může být předmětem kontroly ze strany příslušných institucí. Při nesplnění povinnosti udržitelnosti může být žadatel v krajním případě požádán o vrácení dotace nebo její části.
- Projekt je ukončen a začíná fáze provozu. O vývoji této fáze je nutné informovat poskytovatele dotace, a to prostřednictvím monitorovací zprávy o zajištění udržitelnosti. Zpráva je typicky předkládána průběžně v období pěti let od ukončení realizace projektu 1x ročně do 30 dnů od data „výročí“ ukončení realizace projektu.
- Majetek je nutné pojistit a doložit pojistnou smlouvu včetně její přílohy, popřípadě novou pojistku a doklad o zaplacení pojistného. Tuto skutečnost prokazuje příjemce již v rámci závěrečné žádosti o platbu. V době předložení monitorovací zprávy o zajištění udržitelnosti tedy příjemce prostřednictvím příslušných dokumentů doloží, že majetek je i nadále pojištěn.

Udržitelnost veřejného projektu (2)

- Poskytovatel dotace v rámci kontroly v době udržitelnosti projektu, kterou označujeme jako ex-post kontrolu, provede prostřednictvím příslušných dokumentů kontrolu, zda jsou výstupy projektu používány za účelem, který byl deklarován v žádosti o dotaci, tedy zda například veřejné prostranství plní funkci místa pro setkávání občanů, komfortního zázemí pro pořádání kulturních, sportovních a dalších aktivit.
- Dále se ověřuje, zda nedochází k porušení podmínek Smlouvy o poskytnutí dotace a dalších pravidel, za kterých byla projektu poskytnuta podpora, v uvedeném případě se sleduje, zdali jsou pořádané akce v souladu s plánovaným programem, který byl doložen v žádosti o dotaci, zda jsou uzavřeny nájemní smlouvy a smlouvy o výpůjčkách pro provozovatele těchto akcí, zdali aktivity nenaplnují znaky veřejné podpory, zdali jsou dodrženy monitorovací indikátory.
- Často je doplněno monitorovací návštěvou ze strany poskytovatele.
- Některé projekty v době udržitelnosti dosahují určité výše příjmů, které v době přípravy byly plánovány, ale také ty, které vznikly neočekávaně. V této situaci je nutné tyto příjmy vyčíslit ve vztahu k přijaté dotaci a dokládat spolu s monitorovací zprávou o udržitelnosti projektu výpočet finanční mezery v aplikaci (např. CBA).
- Problematika výpočtu tzv. finanční mezery.

Udržitelnost veřejného projektu (3)

- Indikátory jsou důležitým měřitelným prvkem projektu, ke kterému jste se zavázali ve Smlouvě o poskytnutí dotace. Jejich hodnoty byly ze strany poskytovatele dotace ověřeny v době před proplacením závěrečné Žádosti o platbu, a to s výjimkou těch indikátorů, jejichž naplnění je možno zajistit nejpozději do roka od ukončení projektu, např. pracovních míst.
- Indikátory jsou středem pozornosti i v době udržitelnosti, ve které pro vás, jako provozovatele vzniklé infrastruktury, získávají další rozměr svého významu, neboť jejich udržení v deklarované míře ovlivňuje mimo jiné také výši provozních výdajů. Je tedy nutné, aby tedy kupříkladu byla zachována „míra provozu“/“objem provozu“ u kupříkladu nové infrastruktury ad.
- Nutnost počítat s reinvesticemi ze strany např. obecního rozpočtu, aby bylo možné využití daných výstupů projektu zajistit i v rámci fáze udržitelnosti.
- Opět nezapomeňte na kontroly na místě, poskytovatelé běžně provádí 1x ročně a zkoumá se „věcné“ využití výstupů v době udržitelnosti – je nutné mít prokazatelnou „evidenci“ kupříkladu vázanou na počet osob (např. obecní knihovna a její rezervační systém)

Udržitelnost projektu – „účetní“ a další kroky u jednotlivých příjemců

- Nutnost archivace většiny dokladů i 10 let po obdržení závěrečné platby projektu
- Pozor na publicitu projektu – např. udržování informačních desek – Manuály publicity ad.
- Pozor na propagaci akcí – používat logolinky i po skončení projektu ad.
- Pozor na vazbu na následující veřejné projekty (výpočty finanční mezery, dvojí financování ad.)

Princip financování a kontroly finanční podpory

- Valná většina finanční podpory je v ČR vyplácena platebními jednotkami ve formě tzv. zálohového financování
- Metoda plateb ex-post
- Všechny náklady musí být prokazatelně doloženy příslušnými doklady (více viz. Zákon o účetnictví) a musí spadat do uznatelných nákladů definovaných v konkrétním operačním programu či Iniciativě
- Nutnost efektivní kontroly ze strany samotného příjemce a průběžné audity ze strany řídicích a platebních orgánů
- Význam principu spolufinancování v 2014-2020

Problematika veřejné podpory

- Obecně je samozřejmě tato forma podpory v EU zakázána, ale pro tyto programy je zde výjimka Evropské komise – relevantní rozhodnutí např. pro OP RLZ je Rozhodnutí ÚOHS čj.: VP/S 81/04 ze dne 24.4.2004, relevantní právní předpisy EU jsou to Nařízení č.2204/2002 a Nařízení č.68/2001 reflektované v legislativě ČR v podobě Zákona č.59/2000 Sb., o veřejné podpoře
- Míra podpory se konkrétně řídí specifickými pravidla podle jednotlivých typů aktivit (školení, investiční akce atd.)
- Jasně dané výjimky z veřejné podpory – např. konzultační a poradenské služby mohou být příjemci maximálně do 50% uznatelných nákladů s tím, že podporovaná služba nemá charakter trvalých či pravidelných činností

Děkuji za pozornost!